

IZREDNI PROFESOR DR. BOŽIDAR KERT – PREGLED PROFESIONALNE POTI OB NJEGOVI DEVETDESETLETNICI

Karmen Kolnik

Dr., prof. geografije in umet. zgodovine, red. prof.
Oddelek za geografijo
Filozofska fakulteta
Univerza v Mariboru
Koroška cesta 160, SI – 2000 Maribor, Slovenija
e-mail: karmen.kolnik@um.si

Eva Konečnik Kotnik

Dr., prof. geografije in zgodovine, izr. prof.
Oddelek za geografijo
Filozofska fakulteta
Univerza v Mariboru
Koroška cesta 160, SI – 2000 Maribor, Slovenija
e-mail: eva.konecnik@um.si

UDK: 929Kert B.:91

COBISS: 1.02

Izvleček

Izredni profesor dr. Božidar Kert – pregled profesionalne poti ob njegovi devetdesetletnici

V članku je podan analitični pregled štirih področij profesionalnega dela dr. Božidarja Kerta ob njegovi 90.letnici. Na osnovi njegovih bibliografskih enot, zapisov štirih dolgoletnih sodelavcev ter s pol strukturiranim intervjujem jubilaranta, smo v kombinaciji z analizo obstoječih objavljenih in tudi njegovih osebnih, neobjavljenih gradiv predstavili področja izobraževanja, kariere, raziskovanja in pedagoškega dela enega izmed utemeljiteljev mariborskega geografskega oddelka.

Ključne besede

Božidar Kert, geografija, intervju, profesionalna biografija, bibliografija

Abstract

Associate Professor dr. Božidar Kert - a review of his professional career on his ninetieth anniversary

The article provides an analytical overview of the four areas of professional work of dr. Božidar Kert at his 90th anniversary. We presented his educational path, careers, research and pedagogical work, as he is one of the founders of the Maribor Geographical Department. Research basis of his bibliographic units, records of four long-time professional collaborators and semi-structured interviews of the celebrator. We also provided the analysis of the existing published and also his personal, unpublished materials.

Keywords

Božidar Kert, geography, interview, professional biography, bibliography

Uredništvo je članek prejelo 31.7.2018

1. Uvod

V letu 2019 bo slovenska geografija slavila svojo stoletnico institucionalnega akademskega delovanja, saj je bilo z ustanovitvijo ljubljanske univerze leta 1919, predvideno tudi delovanje dveh stolic: za fizično geografijo in antropogeografijo. Njuno delovanje je pod vodstvom Arturja Gavazzija intenzivneje steklo leta 1920, ko je bil v okviru Filozofske fakultete (FF UL) ustanovljen tudi Geografski inštitut, iz katerega se je oblikoval oddelek za geografijo (Medmrežje 1). Osnovna naloga oddelka je bila vzgojiti geografski znanstveni kader, ki naj bi «... prelomil z dotedanjo amatersko geografijo v stilu domoznanstva.» (Vrišer 2002, 89). Dobrih štirideset let sta ga vodila dr. Anton Melik in dr. Svetozar Ilešič ter tako oblikovala znanstveno in pedagoško usmerjenost slovenske geografije in njeno prepoznavnost v nacionalnem in mednarodnem prostoru. Pomembnost njunega dela se kaže tudi v mentorstvu novim generacijam geografov.

V t.i. drugo povojno generacijo slovenskih geografov, ki so se izobraževali na ljubljanskem geografskem oddelku in so sooblikovali ustanovitev in razvoj novega oddelka za geografijo v Mariboru, ob pobudniku dr. Vladimirju Bračiču, uvrščamo dr. Boruta Belca, dr. Mavricija Zgonika, prof. Ludvika Olasa in dr. Božidarja Kerta. S svojim sodelovanjem je k razvoju tega oddelka prispeval tudi dr. Svetozar Ilešič, saj je bil donator številnih geografskih publikacij, ki so pomembno obogatile nastajajoče knjižnično študijsko gradivo (Kolnik 2006).

2. Metodologija dela

V pričujočem sestavku želimo izpostaviti pomen dela dr. Božidarja Kerta za razvoj mariborske in slovenske geografije. V sestavku smo z izbrano metodologijo sledili dvema skupinama ciljev:

- na osnovi deskriptivne metode z analizo bibliografskih enot in dokumentarnega gradiva predstaviti izobraževanje in začetek profesionalne poti dr. Božidarja Kerta ter podatki analitični pogled na njegovo prehojeno profesionalno pot: tako raziskovalno kot pedagoško,
- na osnovi kvalitativnega biografsko-narativnega metodološkega pristopa z nestrukturiranim intervjujem zbrati osebne izkušnje pripovedovalca, dr. Božidarja Kerta, še posebej v povezavi z razvojem in uveljavitvijo mariborskega oddelka za geografijo v slovenskem in mednarodnem prostoru.

Pri doseganju prvega cilja smo analizirali osebno bibliografijo dr. Božidarja Kerta (Cobiss 1957 – 2018), zapise njegovih sodelavcev dr. Mirka Paka (1988) in prof. Ludvika Olasa (1998) objavljene v Geografskem vestniku, zapis dr. Milana Natka (1998), objavljen v časopisu Delo ter drugo dokumentarno gradivo in članke, vezane na delovanje mariborskega oddelka za geografijo (Kolnik 2006, Horvat 2011a, 2011b, Kolnik, Konečnik Kotnik 2015), objavljene v Reviji za geografijo FF UM in Reviji za elementarno izobraževanje Pef UM.

Za zbiranje in proučevanje podatkov iz drugega sklopa načrtovanih ciljev smo uporabili tehniko nestrukturiranega intervjuja v kombinaciji z analizo osebnih, neobjavljenih gradiv o dr. Božidarju Kertu. Z biografsko-narativnim pristopom smo želeli skozi videnje dr. Božidarja Kerta pridobiti vpogled v njegovo dobrih 50 let trajajoče prepletanje izobraževalne in profesionalne poti (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018). Poglavitni namen takšnega pristopa je torej razumeti in izpostaviti specifične profesionalne poti dr. Kerta in ne težnja k posploševanju značilnosti delovanja

geografov v nekem izbranem časovnem obdobju (Cladinin in Connolly 1995; Beverley 2000). Pri tem posamezne ugotovitve ponazarjamo in utemeljujemo z besedami intervjuvanca dr. Božidarja Kerta v prvi osebi, saj se tako lahko iz njih razbere njegov odnos in občutje obravnavane tematike. Poudariti je treba tudi, da intervjuvanec pri pripovedovanju praviloma izpostavi zanj pomembne dogodke oz. tiste, ki jih sam prepozna kot pomembne za razumevanje vloge in pomena proučevane tematike (Bamberg 2011).

3. Rezultat

V skladu z zastavljeni raziskovalnimi cilji ugotovitve predstavljamo v štirih vsebinskih sklopih: izobraževanje, zaposlitve in kariera, raziskovanje, pedagoško delo.

3.1. Izobraževanje

Izredni prof. dr. Božidar Kert se je rodil 14. avgusta 1928 v Trstu v družini, ki se je zaradi svoje slovenske domoljubnosti morala kmalu po sinovem rojstvu izseliti. Dr. Kert je za namene Novega slovenskega biografskega leksikona (v nadaljevanju NSBL) zapisal: « Sodim v generacijo Primorcev, ki so jih prizadeli že dogodki pred vojno. Starša sta se kot zavedna Slovenca umaknila izpod fašizma v takratno Jugoslavijo. Na obrobju Maribora sta si omislila manjše posestvo in ga z veliko truda skušala usposobiti za skromno življenje. Po pičlih desetih letih je nemški okupator vso družino izgnal v Bosno. Ostali smo tako rekoč brez vsega, izgnanci. Samo požrtvovalnosti staršev gre zasluga, da sta mi omogočila osnovno izobrazbo. Po štirih letih smo se vrnili v izropano domačijo, a srečni, da smo preživel» (NSBL, 2). Božidar Kert je v Mariboru končal osnovno šolo in obiskoval I. realno gimnazijo, v izgnanstvu v Bosni in v Vojvodini pa je obiskoval realno gimnazijo v Sarajevu ter v Sremskih Karlovcih. Po vrnitvi v Maribor po končani drugi svetovni vojni, je leta 1949 z višjim tečajnim izpitom – maturo - končal Prvo gimnazijo v Mariboru. Zgodnje mladostne izkušnje v izgnanstvu oz. bivanja v republikah bivše Jugoslavije so pripomogle k eni najpomembnejših Kertovih pedagoško-raziskovalnih usmeritev, to je k regionalni geografiji Jugoslavije (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018).

V želji po nadaljnjem izobraževanju je razmišljal o različnih študijskih smereh, a je, kot je njegov dolgoletni sodelavec in prijatelj dr. Borut Belec povedal: » ...morda delno tudi naključje, saj sva se na dan vpisa pred vrati fakultete srečala z do tedaj bežnim znancem, Božidarjem Kertom, se pogovarjala o svojih različnih namenih in nato skupaj pristala na geografiji za naslednjih 50 let« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2015, 12). »Tedaj so se v istem letniku geografije znašli trije nadarjeni, delovni in zelo ambiciozni Mariborčani (B. Belec, V. Josek in B. Kert, opomba avtoric), ki so po uspehu vidno izstopali iz povprečja. Vsi so diplomirali istega leta (1955) z najvišjo oceno in vsak je dobil tudi Prešernovo študentsko nagrado« (Olas 1998, 230).

»Zato se tudi ni čuditi, da je bil Kert povabljen za asistenta na takratnem fakultetnem Geografskem inštitutu (Pak 1988, 181). Asistentski naziv je pridobil leta 1968 (NSBL), a je bil pravzaprav: »...že od drugega letnika svojega študija štiri ure dnevno zaposlen kot študent demonstrator oz. tako imenovani pomožni asistent pri različnih profesorjih, dr. Meliku, dr. Ilešiču in drugih« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018). Božidar Kert se tudi spominja, da je: »... dr. Ilešič celo želel, da sem občasno nadomeščal njegovega pravega asistenta, pri čemer je to delo nagradil, pohvalil in spoštoval« (prav tam). Največja nagrada za Kertovo aktivno sodelovanje v pedagoškem in raziskovalnem procesu že v času študija pa je bilo dejstvo, : »... da sem veliko pridobil

od vseh profesorjev s katerimi sem delal, zlasti neko kritično distanco, vse to pa je že v času študija vodilo k temu, da se mi je utrnila zamisel o moji nadaljnji raziskovalni poti vezani na Slovenske gorice. Tako sem že med študijem opravljal določene raziskovalne naloge na to temo« (prav tam).

Slika 1: 11. kongres slovenskih geografov v Mariboru leta 1954

Vir: osebni arhiv dr. Božidar Kert

Opomba: Dr. Božidar Kert je v četrti vrsti, drugi od desne.

Prva Kertova študija je bila Vinogradniška pokrajina vzhodnih Mariborskih goric, objavljena v Geografskem vestniku leta 1955-1956. »Diplomiral sem s tematiko, vezano na kompleksno geografijo Mariborskih goric, kar sem nato razširil na doktorskem študiju v Ljubljani« (prav tam). Leta 1968 je pričel z doktorskim študijem, končal pa ga je leta 1973, pod mentorstvom dr. Svetozarja Ilešiča, z disertacijo Družbena geografija osrednja Zahodnih Slovenskih goric: območje občine Lenart. Kot je sam zapisal v uvodu v svojo doktorsko disertacijo, sta ga pri tem vodili: «...dve pobudi in sicer: 1. ta del Slovenskih goric je splošno in še zlasti makroregionalno slabo raziskan; 2. med nerazvitimi območji Slovenije je gospodarsko še posebno zaostal.» (Kert 1973, 1).

3.2 Zaposlitve in kariera

Božidar Kert se je po diplomi, na predlog akademika dr. Antona Melika, honorarno za krajši čas zaposlil na Inštitutu za geografijo SAZU, kjer je proučeval geomorfološki razvoj Zahodnih Slovenskih goric oz. se je, v timski sestavi Belec – Olas – Kert, ukvarjal s fizičnogeografskimi proučevanji na holocenskih ravninah in gričevjih spodnjega Podravja in Pomurja (terasni sistemi, glina, pesek, prod) (Olas 1998, NSBL), vendar pa svoje poklicne poti ni nadaljeval v Ljubljani.

Prvo redno zaposlitev je nastopil šele po zaključku vojaške obveznosti v takratni SFRJ. Med služenjem vojaškega roka v Bitoli, v Makedoniji, je Božidar Kert končal šolo rezervnih oficirjev, v zvezi s čimer pa posebej poudarja pomen mesta služenja vojaškega roka za njegovo kasnejše profesionalno delovanje: »Lokacija moje

vojaščine v Makedoniji je bila nadvse poučna, saj sem se prvič srečal z družbeno-ekonomsko in splošno geografsko realnostjo te malo znane balkanske dežele, v katero sem se pozneje večkrat vračal.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018).

Slika 2: Geografski simpozij o SV Sloveniji v Mariboru (Posvetovanje geografov) 15.10.1972

Vir: osebni arhiv dr. Božidar Kert

Opomba: V ospredju dr. Svetozar Ilešič, za njim dr. Božidar Kert.

Prvo redno zaposlitev je na osnovi t.i. poklicnega delegiranja nastopil leta 1956 v Murski Soboti na Ekonomski srednji šoli kot profesor geografije, kjer je bil: «... prvi srednješolski geograf na tej šoli» (prav tam). V tej izobraževalni instituciji je služboval do leta 1968, ko je sprejel delovno mesto asistenta na katedri za geografijo Pedagoške akademije v Mariboru. Pogoj za to je bila: »... ustrezna znanstveno-raziskovalna aktivnost« (Kolnik, Konečnik Kotnik, 2018), ki pa jo je dr. Kert izkazoval, saj je ob svojem rednem delu sodeloval v različnih raziskovalnih programih na področju socialne geografije (kmetijska raba tal, posestna razdrobljenost, zemljiške zložbe, zemljiška in posestna struktura, razvoj družbenega sektorja) in ekološke problematike. Leta 1976 je bil izvoljen za docenta, leta 1981 je bil izvoljen v naziv izrednega profesorja, leta 1996 pa se je na Pedagoški fakulteti v Mariboru tudi upokojil (Olas 1998, NSBL).

Že ob zaključku študija se je kot mlad geograf Božidar Kert vključil v delo Geografskega društva Slovenije, saj je aktivno deloval kot dolgoletni poverjenik Geografskega društva Slovenije za Pomurje in je med ustanovitelji Mariborskega geografskega društva (Natek 1998). V okviru slednjega je bil večkratni odbornik in predsednik. »Pogosto je zastopal mariborske geografe v republiških organih in to na društvenem kot strokovnem področju« (Olas 1998, 232). »Aktivno je sodeloval na domala vseh strokovnih srečanjih slovenskih geografov. Leta 1978 je bil tajnik organizacijskega odbora 11. zborovanja slovenskih geografov v Mariboru. Uredil je

tudi Zbornik, ki je izšel ob tej priložnosti« (NSBL). Njegovo veliko delovno zavzetost, kot tudi osebno skromnost opisuje več desetletni sodelavec prof. dr. Mirko Pak: »Vedno skromen in marljiv je dr. Kert nadvse prizadevno sodeloval pri organizaciji vseh strokovnih akcij mariborskih geografov, ki jih je bilo kar lepo število, od konference Komisije za izrabo tal Vzhodno-srednjeevropskih držav 1969. leta, preko slovensko-slovaškega simpozija, zborovanja slovenskih geografov leta 1978, poljsko – jugoslovanskega seminarja 1983 in še drugih, pa do III. jugoslovanskega agrarnogeografskega simpozija 1984. leta. Poleg naštetih je bilo še veliko drugih strokovnih sestankov in srečanj, ne samo domačih, temveč tudi s tujimi geografi. Pri tem je bil dr. Kert vedno med glavnimi organizatorji.« (Pak, 1988, 182). Dejaven je bil v uredništvih strokovnih glasil ter pri Gibanju znanost mladini (Natek 1998). Dr. Kert se med svojimi organizacijskimi nalogami posebej rad spomni 65-letnice dr. Svetozarja Ilešiča, katere praznovanje so organizirali v Mariboru na Srednji gostinski šoli, decembra 1973. Čeprav je bil ključna oseba pri organizaciji dogodka, poudarja, da je bila organizacija timske narave ter, da je: »...imela posebne zasluge ravnateljica Srednje gostinske šole v Mariboru ga. Anda Pečenko, ki si je za to srečanje geografov osebno prizadevala.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018).

Slika 3: Ob 65. letnici dr. Svetozarja Ilešiča, Gostinska šola Maribor, december 1973.

Vir: osebni arhiv dr. Božidar Kert

Opomba: Ob steni sedijo z desne proti levi: dr. Bračič, dr. Zgonik, dr. Ilešič in dr. Kert

Za zavzeto in strokovno stanovsko delovanje je dr. Kert leta 1973 prejel Pohvalo Geografskega društva Slovenije za zasluge pri delovanju društva, leta 1997 pa Zlato plaketo Zveze geografskih društev Slovenije za dolgoletno, prizadevno, uspešno in odmevno delo pri razvoju in uveljavljanju slovenske geografije. Leta 1980 je prejel Red zaslug za narod s srebrno zvezdo SFRJ, prav tako pa je prejemnik Zlate plakete Pedagoške akademije Univerze v Mariboru. Leta 2001 je tudi prejel Melikovo priznanje

za dolgoletne in odmevne raziskovalne dosežke na področju slovenske geografije (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018).

Slika 4: Zlata plaketa Zveze geografskih društev Slovenije, podeljena dr. Božidarju Kertu.

Vir: osebni arhiv dr. Božidar Kert

3.3 Raziskovalno in pedagoško delo

Bibliografija dr. Božidarja Kerta (Cobiss, 1959-2018) obsega 249 enot, med njimi so 4 izvirni znanstveni članki, 2 strokovna članka, 9 objavljenih predavanj in povzetkov na znanstvenih konferencah, 2 samostojna sestavka oz. poglavji v znanstvenih publikacijah, 3 samostojni strokovni sestavki oz. poglavja v monografskih publikacijah, strokovni sestavek v enciklopediji, soavtorstvo dveh strokovnih monografij, soavtorstvo štirih srednješolskih učbenikov in delovnih zvezkov, 12 soavtorstev končnih poročil o rezultatih raziskav ter 6 soavtorstev geografskih raziskovalnih elaboratov in študij. Poleg tega, da je bil urednik Mariborskega Podravja: zbornika 11. zborovanja slovenskih geografov leta 1978, je bil kot dolgoletni član odbora Gibanje znanost mladini, tudi sourednik publikacije Ekologija in učinki človekove dejavnosti v prostoru. Dr. Kert navaja, da za: »... svoje tehtnejše znanstvene in strokovne prispevke štejem sledeče bibliografske enote: Geomorfologija severozahodnih Slovenskih goric (Geografski zbornik 1959); Vpliv državnih meja na družbeno geografski razvoj Prekmurja (Dela 1993); Regionalizacija Subpanonske Severovzhodne Slovenije (s posebnim ozirom na Slovenske gorice)

(Dela, 1991); Uveljavljanje družbenega sektorja kmetijstva na melioriranih površinah v Pesniški dolini (Mariborsko Podravje: zbornik 11. zborovanja slovenskih geografov, Maribor, 1979); Socialnogeografski razvoj gospodinjstev na melioriranem območju Ščavniške doline (Zbornik Srednje družboslovne in ekonomske šole Murska Sobota, 1989); Slovenija: pokrajine in ljudje (1999); Družbena geografija osredja Zahodnih Slovenskih goric: (območje občine Lenart): doktorska disertacija (1973).« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018).

Dr. Kert je objavljala tako v slovenskih in jugoslovanskih geografskih časopisih (Geografski zbornik, Geografski vestnik, Geografski obzornik, Geographica Jugoslavica, Geographica Slovenica, Znanstvena revija Pef MB, Časopis za zgodovino in narodopisje, Dela FF ULJ, zborniki geografskih kongresov in simpozijev) kot v mednarodnih publikacijah.

Znanstveno raziskovalno delovanje dr. Kerta je bilo najpogosteje usmerjeno v proučevanje družbeno geografskih procesov SV Slovenije. Njegovi raziskovalni začetki segajo na področje agrarne geografije, h kateri se je pogosto vračal tudi v naslednjih desetletjih. Vendar pa: »...je njegovo temeljno zanimanje ves čas veljalo kompleksni geografski problematiki ene najbolj svojskih, družbeno-ekonomsko in socialno perečih ter geografsko skromno raziskanih regij Slovenije, to je Slovenskih goric.« (Pak 1988,181). » Brez dvoma je med geografi najboljši poznavalec osrednjih Slovenskih goric,...« je desetletje kasneje zapisal tudi prof. Olas (Olas 1998, 231). To območje, še zlasti občino Lenart, je raziskoval več kot dve desetletji in o njem zapisal vrsto razprav v Geographici Slovenici, Časopisu za zgodovino in narodopisje ter Znanstveni reviji Pef UM ter ga tudi predstavil na slovenskih in jugoslovanskih geografskih simpozijih in konferencah (Kert, bibliografija).

Začetna proučevanja v agrarni geografiji je dr. Kert razširil in poglobil na raziskovanju melioracij in komasacij, zemljiških zložb, razdrobljenosti posesti v različnih sistemih poljske razdelitve ter sprememb tradicionalne zemljiške razdelitve, zemljiške in posestne strukture, na poplavno problematiko melioriranih in komasiranih območij, kot tudi na druge vitalne probleme kmetijske pokrajine Slovenskih goric. Najbolj temeljito je raziskovanja usmeril na proučevanje obeh največjih dolin, Pesniške in Ščavniške (Kert, bibliografija). Sam meni, da: »...srž mojega raziskovalnega delovanja predstavlja proučevanje poplavnih območij v SV Sloveniji. Pogosto sem bil kar po pošti pozvan s strani SAZUja, da čim bolj hitro organiziram fotografiranje in kartiranje poplavljenih terenov ter anketiranje prebivalstva. Nekako sem bil kar zadolžen za področje elementarnih nesreč, zlasti poplav. Ukvarjali smo se tudi z iskanjem najboljših načinov izsuševanja ter drugačnih načinov obdelave v povezavi z novimi kulturami. Še sedaj se spomnim, da so takrat kmetje evidentno opozarjali, kaj se bo zgodilo z avtohtonimi vrstami kultur zaradi sprememb obdelave, ki so se dogajale v tistem času, in bili pri tem opozarjanju žal tudi prezrti.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018). Pri svojem raziskovalnem delu je bil dr. Kert tudi kritičen do pogosto preveč ozko usmerjenih enostranskih rešitev ter opozarjal na potencialne nevarnosti, če ne bo celostne prostorske ureditve, kar je to razvidno iz izseka raziskovalnega poročila o preobrazbi Ščavniške doline na primeru Slaptincev (Slika 5).

Po letu 1991, v t.i. četrtem slovenskem geografskem raziskovalnem obdobju, je prišla v ospredje tematika obmejnih regij s Hrvaško (Kolnik, Konečnik Kotnik 2015), njihova nerazvitost in marginalnost, preko mejna zemljiška posest in zaposlitvena povezanost, kmetijstvo v luči ciljev EU, problemi uravnoteženega razvoja obmejnih

regij, denacionalizacija in njeni učinki v kmetijstvu (Bračič, 1991, Kert in Olas, 2001, Pak, 2010).

Kljub ugodnim rezultatom zložb ima sedanja zemljiškoposestna struktura še vedno precej slabosti, ki jih bo mogoče z načrtovano izsušitvijo in zložbo mokrotnih zemljišč ob Ščavnici sicer v precejšnji meri odpraviti, radikalnejše in celovite preнове agrarnega sistema in naselbinske fiziognomije pa ni pričakovati. Izkušnje z melioriranega in komasiranega območja ob spodnji Ščavnici namreč kažejo, da je velik del vaškega zemljišča ostal še vedno zunaj prostorsko urejevalnih posegov, saj so se ti omejili le na meliorirano območje ob Ščavnici, opaziti pa je bilo tudi primere ponovnega drobljenja posesti in tendenco polikulturene izrabe na že komasiranih zemljiščih.

Slika 5: Izsek iz raziskovalnega poročila Melioracije in komasacije kot dejavnik socioekonomske preobrazbe srednje Ščavniške doline (sonda k.o. Slaptinci).

Vir: Belec, B., Kert, B., Olas, L. 1984.

Dr. Kerta je geografska problematika SV Slovenije pritegnila tudi z vidika proučevanja njene obmejne lege, delovne migracije v tujino ter usmerjanja družbeno razvojnih procesov v prostoru manj razvitih območij. S sodelavci mariborskega geografskega oddelka je proučeval obmejna območja v severovzhodni Sloveniji in rezultate raziskave so objavili leta 1976 v skupnem projektu z Inštitutom za geografijo Univerze v Ljubljani. S prof. Olasom je v devetdesetih letih 20. stoletja raziskoval Prekmurje v luči vpliva državne meje na njegov družbeno geografski razvoj, še zlasti z vidika vpliva dislociranih industrijskih obratov na ekonomske migracijske tokove in poselitveno strukturo prebivalstva (Kert, bibliografija).

Kot raziskovalca in dobrega poznavalca SV Slovenije so ga v devetdesetih letih 20. stoletja povabili k sodelovanju pri nastajanju dveh regionalno-geografskih monografij. Prva z naslovom Priročni krajevni leksikon Slovenije je izšla leta 1996 pri založbi Mladinska knjiga, kmalu zatem tudi druga strokovna monografija Slovenija: pokrajine in ljudje (Mladinska knjiga 1998 prva izdaja, 1999 druga izdaja in 2001 tretja izdaja). Pri snovanju te monografije je tudi koordiniral delo med raziskovalci iz vrst geografskega oddelka Pedagoške fakultete Maribor in vodstvom projekta pri Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU (Kert, bibliografija). Dr. Kert posebej poudari, da: »...mi je bil pri raziskovanju v vseh raziskovalnih obdobjih posebej privlačen vidik kontaktiranja z uveljavljenimi raziskovalci tudi izven Maribora npr. s Klemenčičem, Pakom, Savnikom, Kokoletom, Šiferjem in drugimi.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018). Izpostavlja vlogo dr. Vladimira Klemenčiča, dr. Mirka Paka ter dr. Vladimira Bračiča pri organiziranju in izvajanju raziskovanja v SV Sloveniji oz. pri vzpostavljanju odličnega delovnega ravnotežja med ljubljanskimi in mariborskimi geografi: »Menim, da smo zelo dobro sodelovali, kolegialno in vsebinsko, pri čemer smo bili vedno motivirani z vsebino in nikoli s koristmi. Pogosto

smo si delo delili – Mariborčani smo npr. zbirali podatke, v Ljubljani pa so izdelovali karte, saj so imeli usposobljeno osebje in zlasti orodja za terenska preučevanja, preračunavanja, ovrednotenja in končni tisk v strokovnih publikacijah.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018). O njegovi hvalevredni timski raziskovalni naravnosti priča tudi njegova bibliografija s številnimi soavtorstvi (Kert, bibliografija). Dr. Kert dodatno izpostavlja, »...da so imeli poleg dobrega kolegialnega sodelovanja za uspešno raziskovalno delo izjemen pomen tudi t.i. subjektivni pogoji.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018). Na tem področju izpostavlja soprogo Ivanko, saj je bila ne samo njegova življenjska sopotnica, temveč tudi njegova tehnična sodelavka: »...kot izjemno natančna ekonomska tehničarka je v detajlih preračunavala, urejala in pregledovala vso raziskovalno statistiko.« (prav tam). » Zaradi njene podpore in njenega sodelovanja so bila omogočena tudi številna formalna in neformalna kolegialna druženja, ki so mnogokdaj prerasla v tople prijateljske okvire.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018).

Dr. Kert je s svojimi znanstvenimi prispevki sodeloval na mednarodnih konferencah, tako v slovenskem, kot tudi takratnem skupnem jugoslovanskem prostoru. Svoja dognanja je predstavil na: »...štirih jugoslovanskih agrarnogeografskih simpozijih, na poljsko-jugoslovanskem seminarju v Mariboru, na zadnjem jugoslovanskem geografskem kongresu, ...« (Pak 1988, 182). Še posebno je bil odmeven njegov prispevek na 12. kongresu geografov Jugoslavije leta 1987 v Novem Sadu, kjer je strnil ugotovitve dolgoletnih proučevanj Slovenskih goric z referatom Socialnogeografska in prostorska diferenciacija podeželja v severovzhodni Sloveniji (na primeru osrednjih Slovenskih goric).

Sodelovanje dr. Kerta s tedanjimi jugoslovanskimi geografi ter mariborskimi kolegi na področju proučevanja agrarne geografije se je odražalo tudi pri prenosu raziskovalnih metod in se razširilo na proučevanje prebivalstvene in agrarne strukture SR Makedonije, kot je to razvidno iz dela Die Umlandsiedlung Gorno Lakočerei, Bevölkerungs und Agrargeographische Aspekte, objavljenega leta 1980 v Muenchenu (Kert, bibliografija).

Mentorsko delo dr. Kert je vodilo 149 študentov pri izdelavi njihovih zaključnih diplomskih del, kot somentor pa je sodeloval še pri 24 diplomskih nalogah. Številčnost študentskih zaključnih del, pri katerih je sodeloval kot mentor ali somentor, priča o njegovem intenzivnem posvečanju študentom. Tudi sam še danes ugotavlja, da je v svojem aktivnem obdobju opravil izjemno veliko pedagoškega dela. »Asistiriral sem pri praktično vseh študijskih predmetih ter pogosto nadomeščal kolege visokošolske učitelje ob njihovih, tudi celoletnih odsotnostih. V čast si štejem, da so profesorji ob svoji vrnitvi na izpitih zaznali, da so študenti imeli boljše znanje, ker sem jim pomagal.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018).

V svojem tri desetletja trajajočem delu visokošolskega učitelja je bil dr. Kert nosilec tako fizično geografskih, družbeno geografskih kot regionalno geografskih študijskih predmetov. Vzroka za tako široko in raznoliko paleto geografskih študijskih predmetov sta dva. Prvi je prav gotovo ta, da je že v svojem diplomskem, kot tudi kasneje doktorskem delu, v veliki meri izkazoval geografsko raziskovalno vsestranskost. Le-ta je bila deloma tudi posledica dejstva, da je bila zlasti SV Slovenija malo geografsko proučena, zato sta oba takratna nosilca geografskih raziskovanj in univerzitetna profesorja dr. Melik in dr. Ilešič svoje študente raziskovalno in pedagoško široko usmerjala.

Slika 6: Terensko delo s študenti – Božidar Kert v bližini Cerkvjenjaka okoli leta 1974.

Vir: osebni arhiv dr. Božidar Kert.

Dr. Borut Belec opisuje šestdeseta leta prejšnjega stoletja kot obdobje, v katerem so bile raziskovalne smernice usmerjene v zapolnjevanje t.i. belih lis na zemljevidu Slovenije, ki: »... so zahtevale obravnavo številnih do tedaj malo ali ne preučениh območij. Monografije so nastajale ob sodelovanju ali pod mentorstvom dr. Ilešiča in dr. Melika kot objavljene doktorske disertacije. Zanje je bil značilen časovno razvojni pristop, saj so največkrat zajemale spreminjanje družbenih in prostorskih struktur od pričetka 19. stoletja dalje, tudi na osnovi podrobno proučenih in kartiranih izbranih katastrskih občin. Njihove družbeno geografske značilnosti so bile obravnavane v tesni povezanosti z naravnogeografskimi dejavniki.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2015). Drugi vzrok za številčnost študijskih predmetov, ki jih je predaval dr. Kert, pa je bila izvedba dvopredmetnega pedagoškega študijskega programa Geografije, saj je Pedagoška akademija ob svojih začetkih v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja imela malo lastnega geografskega kadra in so, ob pomoči zunanjih sodelavcev, ki so prihajali iz ljubljanskega oddelka, izvajali celoten geografski pedagoški študijski program samo štirje matični predavatelji V. Bračič, B. Belec, M. Zgonik in B. Kert ter dve leti tudi asistent B. Strniša. Predavatelji so morali prevzeti tako družbeno kot fizično in regionalno geografske študijske predmete ter tudi pedagoško – didaktične študijske predmete. Sredi sedemdesetih let se jim na oddelku pridružil še L. Olas (Kolnik 2006).

Dr. Kert je tako svoje študente poučeval različne geografske študijske predmete: »...kot najbolj prioriteten pa sem čutil Regionalno geografijo Jugoslavije. V tej povezavi sem gojil intenzivne stike s kolegi geografi po celotni Jugoslaviji, stalnica pa so bile tudi 14-dnevne ekskurzije s študenti po Jugoslaviji, ki so se jih udeleževali tako študenti kot profesorji in po načelu izmenjavanja s kolegi po Jugoslaviji, smo veliko doživeli in spoznali.« (Kolnik, Konečnik Kotnik 2018).

16			Šolsko leto 1984/1985 Smer GE - ZG		
LETNIK: 2... semester 4... zimski — poletni			Učitelj potrdi lastnoročno		
Učitelj	Naslov predavanj oziroma vaj	Število teden, ur	inskripcija	frekvenco	Opombe
RISTO STOJANOVIC	ZGODOVINA NARODOV JUGOSLAVIJE	50P			
"	"	65			
BOZUT BELEC	GEOGRAFIJA SLOVENIJE	12P			
"	"	125			
"	"	16V			
LJUDVIK OLAS	METODIKA GEOGRAFIJE	41			
BOZIDAR KERT	GEOGRAFIJA JUGOSLAVIJE	44P			
"	"	145			
"	"	20V			
JOZE KOROPEL	SLOVENSKA ZGODOVINA	34P			
LJUBICA SULIGOJ	METODIKA ZGODOVINE	30P			
					potrdi veljavnost semestra

Slika 7: Indeks Pedagoška akademija, UM: izsek iz seznama predavanj v študijskem letu 1984 -1985 na študijski smeri Geografija – Zgodovina.

Vir: Osebni arhiv dr. Igor Žiberna.

Nenazadnje pa je dr. Kert s svojim predanim pedagoškim delom, mentorstvom in vključevanjem v raziskovalno delo pomagal oblikovati tudi podmladek razvijajočega se oddelka za geografijo v Mariboru, ko je vzpodbujal nekatere kasnejše mlajše sodelavce (npr. dr. Igor Žiberna, ddr. Ana Vovk Korže, dr. Eva Konečnik Kotnik) k proučevanju in razvijanju geografske znanosti.

4. Zaključek

»Kakor nam kroženje Zemlje po Osončju neizprosno meri dolžino prehojene življenjske poti, nas po drugi strani izziva, da pretehtamo bero našega dela, ki je nastala v tem času.« sta zapisala leta 2001 dr. Kert in prof. Olas v uvodnem predstavitvenem nagovoru ob 70. letnici njunega dolgoletnega sodelavca in prijatelja dr. B. Belca (Kert, Olas 2001, 101). V tokratnem prispevku smo ob 90. letnici dr. Božidarja Kerta na osnovi njegovih bibliografskih enot in zapisov njegovih dolgoletnih sodelavcev ter s pomočjo polstrukturiranega intervjuja v kombinaciji z analizo obstoječih objavljenih in osebnih, neobjavljenih gradiv prof. Božidarja Kerta, podali pregled štirih področij profesionalnega dela jubilaranta, to so: izobraževanje, kariera, raziskovanje in pedagoško delo.

Čeprav smo vključevali številne kvantitativne kazalce raziskovalnega in pedagoškega dela, se velja, pri proučevanju posameznikovega vpliva in pomena na razvoj nekega strokovnega in znanstvenega področja, ozreti tudi po kvalitativnih vidikih njegovega učinkovanja. Na podlagi česa lahko torej sumativno tehtamo dosežke profesionalnega udejstvovanja dr. Božidarja Kerta? Na področju njegovega izobraževanja gotovo na podlagi vidnega izstopanja iz študijskega povprečja z dosego študentske Prešernove

nagrade, kot odličnega zaključka njegovega visokošolskega študija. Tekom katerega se je izkazoval tudi v okviru demonstratorskega dela z uveljavljenimi profesorji ter bil vedno na razpolago za sodelovanje pri razmislekih o raziskovalnih usmeritvah in poudarjanju kritične študijske ter raziskovalne distance.

Na področju kariere oz. zaposlitve na podlagi ugotovitve, da je bil zanesljiv pomočnik in svetovalec nadrejenim na vseh področjih svojega aktivnega udejstvovanja – bodisi službenih, društvenih oz. stanovskih ali domovinskih, na podlagi njegovih številnih organizacijskih aktivnosti, bogatega in plodnega društvenega sodelovanja. Na področju raziskovalnega dela in pedagoškega dela lahko pri tehtanju upoštevamo čist in iskren raziskovalni zanos, kombiniran z osebno skromnostjo, odlično poznavanje SV Slovenije s poudarkom na Slovenskih goricah, družbeno-kritičen odnos do enostranskih rešitev prostorskega urejanja, kar ostaja tudi danes eno ključnih poslanstev tako slovenske kot mariborske geografije, proaktivna in spoštuječa sodelovalna naravnost tako na področju raziskovanja in objavljanja rezultatov, kot na področju pedagoškega dela, vsebinsko široka dolgoletna predavateljska aktivnost ter odgovornost do študentov in predanost pedagoškemu delu. Za vsa zaobjeta področja pa velja, kot so izpostavljali številni geografi (dr. Belec, dr. Pak, prof. Olas) nadpovprečna delavnost, tovariška drža ter predanost sodelovalnemu delu in osebna skromnost ob izkazanih dosežkih.

Slika 8: Dr. Božidar Kert v Slovenskih goricah.
Vir: Ana Židanik, 2018.

Literatura

- Bamberg, M., 2011. Who am I? Narration and its contribution to self and identity. *Theory and psychology*, 21 (1), str.3-24.
<http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0959354309355852>, privzeto 4.5.2018.
- Belec, B. 198. Pedagoška fakulteta v Mariboru – pogledi na prehojeno pot. Tipkopis. Osebni arhiv.
- Belc, B., Kert, B., Olas, L., 1984. Melioracije in komasacije kot dejavnik socioekonomske preobrazbe srednje Ščavniške doline (sonda k.o. Slaptinci) . Raziskovalno poročilo I. faza. Maribor: Pedagoška akademija, Raziskovalni inštitut.
- Belec, B. 2012: Govor ob petdesetletnici Oddelka za geografijo v Mariboru. Tipkopis. Osebni arhiv.
- Beverley, J. 2000: Testimonio, Subalternity and Narrative Authority. V N. K. Denzin in Y.S. Lincoln. *Handbook of Qualitative Research* (str. 555–565). Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.
- Clandinin, D. J., Connelly, F. M. 1995: *Teachers Professional Knowledge Landscapes*. New York: Teachers College Press.
- Cobiss: Božidar Kert, Osebna bibliografija za obdobje 1957-2018, <http://izumbib.izum.si/bibliografije/Y20160104145349-A1555043.html>, prevzeto 15.4.2018.
- Fotografije: osebni arhiv dr. Božidarja Kerta, Igorja Žiberne in Ane Židanik, pridobljeno junija 2018.
- Horvat, U., 2011a. Petdeset let delovanje Oddelka za geografijo in študija geografije v Mariboru. *Revija za geografijo*, 6, št. 1, str. 103-121.
- Horvat, U., 2011b. Oddelek za geografijo. V: HARAMIJA, Dragica (ur.). *Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta : zbornik : 50 let, (Revija za elementarno izobraževanje, Posebna številka, letn. 4)*. Maribor: Založba PEF, Pedagoška fakulteta. letn. 4, posebna št., str. 205-226.
- Kert, B., Belec, B., Olas, L., 1990. Poročilo o opravljenem delu v okviru programskega sklopa Geografska monografija Slovenije. Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda C6-0598-589-92. Pedagoška fakulteta Maribor, Raziskovalni inštitut, RSS.
- Kert, B., 1991: Regionalizacija subpanonske severovzhodne Slovenije (s posebnim ozirom na Slovenske gorice): medinštitutski seminar Oddelka za geografijo Pedagoške fakultete v Maribor in Oddelka za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani . ob 30. letnici Oddelka za geografijo v Mariboru. Dela 8. Ljubljana: oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerza v Ljubljani.
- Kert, B., Olas, L. 2001: Borut Belec – sedemdesetletnik. *Geografski vestnik* 73-1, 2001, 101–106.
- Kolnik, K., 2006: Študij geografije v Mariboru. *Revija za geografijo*, št. 1, str. 115-131. Oddelek za geografiji, Filozofska fakulteta Maribor.
- Kolnik, K., Konečnik Kotnik, E., 2015: Zaslужni profesor dr. Borut Belec: pomen njegovega dela za razvoj mariborske in slovenske geografije. *Revija za geografijo*, 10, št. 2, str. 11-23. Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta Maribor.
- Kolnik, K., Konečnik Kotnik, E., 2018: Zapiski intervjuja z dr. Božidarjem Kertom v mesecu juniju 2018. Tipkopis. Osebni arhiv avtoric.
- Natek, M. 1998: Dr. Božidar Kert – 70-letnik. Delo, priloga *Znanost*. Ljubljana, september 1998.

Novi slovenski biografski leksikon (v besedilu NSBL) – zbirnik biografskih podatkov. Tipkopolis. Osebni arhiv dr. Božidarja Kerta. Pridobljeno junija 2018.

Olas. L., 1998: Prof. dr. Božidar Kert – sedemdesetletnik. Geografski vestnik, 70 (1998), 230-232.

Zgodovina Oddelka za geografijo FF ULJ. <http://geo.ff.uni-lj.si/Oddelku/zgodovina>; pridobljeno 14.4.2018. Medmrežje 1.

ASSOCIATE PROFESSOR DR. BOŽIDAR KERT - A REVIEW OF HIS PROFESSIONAL CAREER ON HIS NINETIETH ANNIVERSARY

Summary

"As the Earth's circulation in the course of the solar system inexorably measures the length of the path of life, at the same time, it challenges us to consider the merits of our work that was created during this time« wrote Dr. Kert and prof. Olas in the introductory speech on the 70th anniversary of their long-time colleague and friend dr. B. Belec (Kert Olas 2001, 101). In this contribution, at the 90th anniversary of Dr. Božidar Kert, we gave an overview of four areas of professional work of the jubilee: education, career, research and pedagogical work. We used a combination of different research approaches: analysis his bibliographic units, records of four long time professional collaborators and semi-structured interviews of the celebrator. We also provide the analysis of the existing published and also his personal, unpublished materials which is the basis on which we can measure the achievements of professional engagement of dr. Božidar Kert. Although we included numerous quantitative indicators of research and pedagogical work, it is worthwhile to look at the qualitative aspects of its impact when examining the individual's influence and the importance of developing a professional and scientific field.

In the area of his education, we think that the highest student's prize – Prešernova nagrada University of Ljubljana is one of them. The other are his demonstrators' help to established professors during the period of study and the fact that he was always available for new working cooperation and deliberate defining of research orientations and emphasizing critical study and research distance.

In the field of career or employment, on the basis of the fact that he was a reliable assistant and adviser to his superiors in all areas of his active engagement - either official, social or professional and also on the basis of his numerous organizational activities with rich and fruitful social cooperation.

In the field of research work and pedagogical work we can take into account the pure and sincere research enthusiasm, combined with personal modesty, an excellent knowledge of the NE Slovenia with an emphasis on Slovenske gorice, a socially critical attitude towards one-sided spatial planning solutions, which remains one of the key missions of today Slovenian as well as Maribor Geography. His proactive and respectful collaborative attitude in the field of research and publication of results, as well as in the field of pedagogical work, a content-wide long-standing teaching activity and his responsibility for students and commitment to pedagogical work. For all aspects of the research of importance and value of dr. Kert's geographical work, as many geographers (Dr. Belec, Dr. Pak, Dr. Olas) have pointed out, are his above average workness, comrade's attitude and commitment to cooperative work and personal modesty in his achievements.